

USTAWA

z dnia 11 lutego 2016 r.

o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy] 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.

2. Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje:

1) obywatelom polskim;

2) cudzoziemcom:

a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,

b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,

c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1990, 1948 i 2066 oraz z 2017 r. poz. 60, 858 i 1543), jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy.

3. Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie wychowawcze, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 2.[Definicje] Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) dochodzie – oznacza to dochód w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych;

2) dochodzie członka rodziny – oznacza to przeciętny miesięczny dochód członka rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 1–3a;

3) dochodzie dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego – oznacza to przeciętny miesięczny dochód uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 1–3a;

4) dochodzie rodziny – oznacza to sumę dochodów członków rodziny;

5) dziecku – oznacza to dziecko własne, dziecko małżonka, dziecko przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, lub dziecko znajdujące się pod opieką prawną;

- 6) emeryturach i rentach – oznacza to emerytury i renty inwalidzkie oraz renty z tytułu niezdolności do pracy, w tym renty szkoleniowe, określone w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, o ubezpieczeniu społecznym rolników, o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, a także uposażenia w stanie spoczynku określone w przepisach prawa o ustroju sądów powszechnych, przepisach o prokuraturze oraz w przepisach o Sądzie Najwyższym, a także renty szkoleniowe i renty z tytułu niezdolności do pracy określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, renty z tytułu niezdolności do pracy określone w przepisach o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach, a także renty strukturalne określone w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej oraz w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- 7) gospodarstwie rolnym – oznacza to gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym;
- 8) instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie – oznacza to dom pomocy społecznej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, areszt śledczy, zakład karny, szkołę wojskową lub inną szkołę, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie;
- 9) niepełnosprawnym dziecku – oznacza to dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 10) opiekunie faktycznym dziecka – oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka;
- 11) organie właściwym – oznacza to wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze lub otrzymującej świadczenie wychowawcze;
- 12) osobach pozostających na utrzymaniu – oznacza to członków rodziny utrzymujących się z połączonych dochodów tych osób;
- 13) osobie samotnie wychowującej dziecko – oznacza to pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem;
- 14) pierwszym dziecku – oznacza to jedyne lub najstarsze dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18. roku życia; w przypadku dzieci urodzonych tego samego dnia, miesiąca i roku, będących najstarszymi dziećmi w rodzinie w wieku do ukończenia 18. roku życia, pierwsze dziecko oznacza jedno z tych dzieci wskazane przez osobę, o której mowa w art. 4 ust. 2;
- 15) przepisach o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego – oznacza to rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 72, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, str. 1, z późn. zm.);
- 16) rodzinie – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz zamieszkujące wspólnie z tymi osobami, pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dzieci, które ukończyły 25. rok życia, legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r. poz. 162 i 972 oraz z 2017 r. poz. 1428); do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod

opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko; w przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców rozwiedzionych lub żyjących w separacji, lub żyjących w rozłączeniu sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, dziecko zalicza się jednocześnie do członków rodzin obojga rodziców;

17) [1] szkole – oznacza to szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową oraz szkołę artystyczną, w której jest realizowany obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy;

18) umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – oznacza to:

- a) niepełnosprawność w umiarkowanym stopniu w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- b) całkowitą niezdolność do pracy orzeczoną na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- c) posiadanie orzeczenia o zaliczeniu do II grupy inwalidów;

19) utracie dochodu – oznacza to utratę dochodu spowodowaną:

- a) uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego,
- b) utratą zasiłku lub stypendium dla bezrobotnych,
- c) utratą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
- d) utratą zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej,
- e) wyrejestrowaniem pozarolniczej działalności gospodarczej lub zawieszeniem jej wykonywania w rozumieniu art. 14a ust. 1d ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1829, 1948, 1997 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 460 i 819),
- f) utratą zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego lub zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
- g) utratą zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń lub utratą świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do świadczeń alimentacyjnych,
- h) utratą świadczenia rodzicielskiego,
- i) utratą zasiłku macierzyńskiego, o którym mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- j) utratą stypendium doktoranckiego określonego w art. 200 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.);

20) uzyskaniu dochodu – oznacza to uzyskanie dochodu spowodowane:

- a) zakończeniem urlopu wychowawczego,
- b) uzyskaniem zasiłku lub stypendium dla bezrobotnych,
- c) uzyskaniem zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
- d) uzyskaniem zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej,
- e) rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej lub wznowieniem jej wykonywania po okresie zawieszenia w rozumieniu art. 14a ust. 1d ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej,

- f) uzyskaniem zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego lub zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
  - g) uzyskaniem świadczenia rodzicielskiego,
  - h) uzyskaniem zasiłku macierzyńskiego, o którym mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników,
  - i) uzyskaniem stypendium doktoranckiego określonego w art. 200 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym;
- 21) zatrudnieniu lub innej pracy zarobkowej – oznacza to wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą oraz wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych, a także prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej;
- 22) znacznym stopniu niepełnosprawności – oznacza to:
- a) niepełnosprawność w stopniu znacznym w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
  - b) całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczoną na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
  - c) stałą albo długotrwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji albo trwałą lub okresową całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji, orzeczoną na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w celu uzyskania świadczeń określonych w tych przepisach,
  - d) posiadanie orzeczenia o zaliczeniu do I grupy inwalidów,
  - e) niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeczoną na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Art. 3.[Sprawozdanie z realizacji ustawy] Rada Ministrów składa corocznie Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 września, sprawozdanie z realizacji ustawy.

Rozdział 2

Świadczenie wychowawcze

Art. 4. [Uprawnienie do otrzymywania oraz cel świadczenia wychowawczego] 1. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

2. Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

3. Świadczenie wychowawcze przysługuje osobom, o których mowa w ust. 2, do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia.

Art. 5.[Wysokość świadczenia wychowawczego] 1. Świadczenie wychowawcze przysługuje osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie.

2. W przypadku urodzenia dziecka albo ukończenia przez dziecko 18. roku życia kwotę świadczenia wychowawczego przysługującą za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę tego świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które to świadczenie przysługuje. Kwotę świadczenia wychowawczego przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę.

2a. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia wychowawczego ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego za dany miesiąc świadczenia wychowawczego.

3. Świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800,00 zł.

4. Jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 200,00 zł.

Art. 6.[Waloryzacja] Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, zwiększyć wysokość kwoty, o której mowa w art. 5 ust. 1, 3 i 4, biorąc pod uwagę prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy.

Art. 7.[Ustalanie wysokości dochodu rodziny] 1. W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, lub po tym roku, ustalając ich dochód, nie uwzględnia się dochodu utraconego.

2. W przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, ustalając dochód członka rodziny lub dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, osiągnięty w tym roku dochód dzieli się przez liczbę miesięcy, w których dochód ten był uzyskiwany, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w okresie, na jaki ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczenia wychowawczego.

3. W przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego po roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, dochód ich ustala się na podstawie dochodu członka rodziny lub dochodu dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, powiększonego o kwotę osiągniętego dochodu za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w okresie, na jaki ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczenia wychowawczego.

3a. Przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu nie stosuje się do dochodu z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej i dochodu z tytułu wyrejestrowania lub rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, jeżeli członek rodziny lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego utracili dochód z tych tytułów i w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia utraty dochodu, uzyskali dochód u tego samego pracodawcy lub zleceniodawcy lub zamawiającego dzieło lub ponownie rozpoczęli pozarolniczą działalność gospodarczą.

3b. W przypadku ustalania dochodu z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, przyjmuje się dochód miesięczny w wysokości 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie, w drodze obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w terminie do dnia 1 sierpnia każdego roku.

4. W przypadku gdy członek rodziny jest umieszczony w pieczy zastępczej lub w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, ustalając dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie uwzględnia się osoby umieszczonej w pieczy zastępczej lub w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie.

5. W przypadku ustalania dochodu z gospodarstwa rolnego przyjmuje się, że z 1 ha przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny w wysokości 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie, w drodze obwieszczenia, przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 617 i 1579 oraz z 2017 r. poz. 624, 1282 i 1529).

6. Ustalając dochód rodziny uzyskany z gospodarstwa rolnego, do powierzchni gospodarstwa stanowiącego podstawę wymiaru podatku rolnego wlicza się obszary rolne oddane w dzierżawę, z wyjątkiem:

- 1) oddanej w dzierżawę, na podstawie umowy dzierżawy zawartej stosownie do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, części lub całości znajdującego się w posiadaniu rodziny gospodarstwa rolnego;
- 2) gospodarstwa rolnego wniesionego do użytkowania przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną;
- 3) gospodarstwa rolnego oddanego w dzierżawę w związku z pobieraniem renty określonej w przepisach o wspieraniu rozwoju

obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej oraz w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

7. Ustalając dochód rodziny uzyskany przez dzierżawcę gospodarstwa rolnego oddanego w dzierżawę na zasadach, o których mowa w ust. 6, dochód uzyskany z gospodarstwa rolnego pomniejsza się o zapłacony czynsz z tytułu dzierżawy.

8. Ustalając dochód rodziny uzyskany z wydzierżawionego od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa gospodarstwa rolnego, dochód uzyskany z gospodarstwa rolnego pomniejsza się o zapłacony czynsz z tytułu dzierżawy.

9. W przypadku gdy prawo do świadczenia wychowawczego ustala się na dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego, ustalając dochód, uwzględnia się tylko dochód dziecka.

10. W przypadku gdy rodzina uzyskuje dochody z gospodarstwa rolnego oraz dochody pozarolnicze, dochody te sumuje się.

Art. 8.[Negatywne przesłanki uprawnienia do otrzymywania świadczenia wychowawczego] 1. Świadczenie wychowawcze nie przysługuje, jeżeli:

- 1) dziecko pozostaje w związku małżeńskim;
- 2) dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- 3) pełnoletnie dziecko ma ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na własne dziecko;
- 4) członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia wychowawczego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

2. Świadczenie wychowawcze na dane dziecko nie przysługuje, jeżeli osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało ustalone, na rzecz tego dziecka od jego rodzica, świadczenie alimentacyjne na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, chyba że:

- 1) drugie z rodziców dziecka nie żyje;
- 2) ojciec dziecka jest nieznan;
- 3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone;
- 4) sąd zobowiązał jedno z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;
- 5) dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach.

Art. 9.[Marnotrawienie świadczenia wychowawczego] W przypadku gdy osoba, o której mowa w art. 4 ust. 2, marnotrawi wypłacane jej świadczenie wychowawcze lub wydatkuje je niezgodnie z celem, organ właściwy przekazuje należne osobie świadczenie wychowawcze w całości lub w części w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

Rozdział 3

Podmioty realizujące zadania w zakresie świadczenia wychowawczego

Art. 10. [Organ prowadzący postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego] 1. Postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego prowadzi organ właściwy.

2. Organ właściwy może, w formie pisemnej, upoważnić swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowań w sprawach, o których mowa w ust. 1, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

3. W przypadku gdy postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, prowadzone są w ośrodku pomocy społecznej, realizacja tych zadań nie może powodować nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, a także nie może naruszać norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Art. 11.[Marszałek województwa] 1. Marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze:

- 1) pełni funkcję instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób w granicach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- 2) wydaje decyzje w sprawach świadczenia wychowawczego realizowanego w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

2. Marszałek województwa może, w formie pisemnej, upoważnić dyrektora, jego zastępcę lub innego pracownika regionalnego ośrodka polityki społecznej lub innego pracownika urzędu marszałkowskiego do załatwiania w jego imieniu spraw dotyczących realizacji świadczenia wychowawczego w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

3. Świadczenie wychowawcze przyznane decyzją wydaną przez marszałka województwa wypłaca organ właściwy.

4. Samorząd województwa wymienia dane w zakresie świadczenia wychowawczego w ramach Systemu Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, za pośrednictwem punktu kontaktowego, o którym mowa w art. 12 ust. 2.

Art. 12.[Minister właściwy do spraw rodziny] 1. Minister właściwy do spraw rodziny jest władzą właściwą oraz instytucją łącznikową w zakresie świadczenia wychowawczego w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

2. Minister właściwy do spraw rodziny prowadzi punkt kontaktowy, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, służący do wymiany danych w ramach Systemu Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego w zakresie świadczenia wychowawczego.

3. Minister właściwy do spraw rodziny może przetwarzać dane osobowe, jeżeli jest to niezbędne do prowadzenia punktu kontaktowego, o którym mowa w ust. 2, w tym do realizacji praw lub obowiązków wynikających z przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Art. 12a.[Podmiot monitorujący realizację świadczenia wychowawczego] 1. Minister właściwy do spraw rodziny oraz wojewoda monitorują realizację świadczenia wychowawczego przez organy właściwe oraz marszałków województw.

2. Minister właściwy do spraw rodziny monitoruje realizację świadczenia wychowawczego poprzez pozyskiwanie informacji niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 17 ust. 6, oraz przekazywanie tych informacji organom właściwym oraz marszałkom województw.

Rozdział 4

Postępowanie w sprawach o świadczenie wychowawcze

Art. 13. [Wniosek] 1. Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują odpowiednio na wniosek matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka albo opiekuna prawnego dziecka.

2. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze.

2a. Informacje przedstawione we wniosku składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności

karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

3. Wniosek zawiera dane dotyczące:

- 1) osoby występującej o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz, o ile je posiada – adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) dzieci pozostających na utrzymaniu osoby, o której mowa w ust. 1, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość.

4. Do wniosku dołącza się odpowiednio:

- 1) zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032, z późn. zm.) dotyczące każdego członka rodziny;
- 2) zaświadczenie naczelnika urzędu skarbowego, dotyczące członków rodziny rozliczających się na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, zawierające informacje odpowiednio o:
  - a) formie opłacanego podatku,
  - b) wysokości przychodu,
  - c) stawce podatku,
  - d) wysokości opłaconego podatku– w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego;
- 3) zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego:
  - a) zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
  - b) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację,
  - c) orzeczenie sądu opiekuńczego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
  - d) inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku.

5. Wniosek i załączniki do wniosku określone w ust. 4 mogą być składane drogą elektroniczną za pomocą systemu teleinformatycznego:

- 1) utworzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny;
- 2) udostępnianego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 3) banków krajowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych świadczących usługi drogą elektroniczną spełniających wymogi określone w informacji zamieszczonej na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej ministra właściwego do spraw rodziny po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji;
- 4) wskazanego w informacji, o której mowa w pkt 3.

6. Minister właściwy do spraw rodziny po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, w informacji, o której mowa w ust. 5 pkt 3:

1) wskaże wymogi, które muszą spełniać systemy teleinformatyczne banków krajowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, o których mowa w ust. 5 pkt 3;

2) może wskazać systemy teleinformatyczne, za pomocą których mogą być składane drogą elektroniczną wnioski i załączniki do wniosku określone w ust. 4.

7. Wniosek i załączniki do wniosku określone w ust. 4 składane w postaci elektronicznej za pomocą systemów teleinformatycznych, o których mowa w ust. 5 pkt 1, 2 i 4, opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP lub uwierzytelnia w sposób zapewniający możliwość potwierdzenia pochodzenia i integralności weryfikowanych danych w postaci elektronicznej.

8. Wniosek i załączniki do wniosku określone w ust. 4 składane w postaci elektronicznej za pomocą systemów, o których mowa w ust. 5 pkt 3, uwierzytelnia się przy użyciu danych uwierzytelniających stosowanych przez bank krajowy lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową do weryfikacji w drodze elektronicznej posiadacza rachunku.

9. Wniosek i załączniki do wniosku określone w ust. 4, składane w postaci elektronicznej za pomocą systemów, o których mowa w ust. 5 pkt 3, podpisane przy użyciu danych obejmujących imię, nazwisko oraz numer PESEL, są równoważne pod względem skutków prawnych dokumentowi opatrzonemu podpisem własnoręcznym.

10. Na potrzeby złożenia wniosku i załączników do wniosku określonych w ust. 4, składanych w postaci elektronicznej za pomocą systemu, o którym mowa w ust. 5 pkt 2, bank krajowy na wniosek klienta, a spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa – na wniosek członka, przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dane niezbędne do uwierzytelnienia, pozwalające na założenie konta w systemie, o którym mowa w ust. 5 pkt 2.

11. W przypadku wniosku składanego w postaci elektronicznej opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP lub uwierzytelnionego w sposób zapewniający możliwość potwierdzenia pochodzenia i integralności weryfikowanych danych w postaci elektronicznej, po wpisaniu do formularza wniosku numerów PESEL osoby występującej o przyznanie świadczenia wychowawczego i dzieci pozostających na utrzymaniu tej osoby, formularz wniosku może być uzupełniony o dane zgromadzone w rejestrze PESEL w zakresie imion, nazwiska, daty urodzenia, stanu cywilnego, obywatelstwa i płci osoby występującej o przyznanie świadczenia wychowawczego i członków rodziny.

12. Wniosku nie uzupełnia się o dane zgromadzone w rejestrze PESEL, jeżeli w oparciu o dane z rejestru PESEL i rejestru stanu cywilnego nie można stwierdzić stopnia pokrewieństwa pomiędzy osobą występującą o przyznanie świadczenia wychowawczego a członkami rodziny.

13. W przypadku niezgodności ze stanem faktycznym danych uzupełnionych z rejestru PESEL zawartych w formularzu wniosku osoba występująca o przyznanie świadczenia wychowawczego wskazuje w formularzu wniosku poprawne dane.

14. Jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze nie może złożyć w formie dokumentu elektronicznego zaświadczenia wymaganego dla potwierdzenia faktów lub stanu prawnego lub innego dokumentu niezbędnego w postępowaniu w sprawie o świadczenie wychowawcze, osoba ta może złożyć elektroniczną kopię takiego dokumentu, po uwierzytelnieniu jej przy użyciu mechanizmów określonych w art. 20a ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, a w przypadku składania dokumentów za pomocą systemów, o których mowa w ust. 5 pkt 3, przy pomocy mechanizmów określonych w ust. 9.

15. Sprawa z wniosku złożonego w sposób, o którym mowa w ust. 5 pkt 2 i 3, załatwiana jest w formie pisemnej.

16. W przypadku utraty dochodu lub uzyskania dochodu do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające ich utratę lub uzyskanie oraz ich wysokość.

17. Dokumentów, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2 oraz ust. 16, nie dołącza się do wniosku, w przypadku gdy osoba, o której mowa w ust. 1, nie ubiega się o przyznanie świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko.

18. Ilekroć w postępowaniach w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego jest wymagane potwierdzenie:

1) wysokości dochodu rodziny lub członków rodziny uzyskanego przez rodzinę lub członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, w tym dochodów, o których mowa w ust. 4 pkt 1,

2) wielkości gospodarstwa rolnego,

3) nieponoszenia opłaty za pobyt członka rodziny w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie

– osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia wychowawczego przedkłada zaświadczenia lub oświadczenia.

19. Oświadczenia, o których mowa w ust. 18, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

20. Potwierdzenie złożenia w postaci elektronicznej wniosku wraz z załącznikami do wniosku, określonymi w ust. 4, przesyłane jest osobie ubiegającej się o świadczenie wychowawcze, w sposób przewidziany w systemie, za pośrednictwem którego nastąpiło złożenie wniosku, a w przypadku braku takiej możliwości na adres poczty elektronicznej wskazany przez osobę ubiegającą się o świadczenie.

21. Podmioty, których systemy teleinformatyczne, o których mowa w ust. 5 pkt 2–4, są wykorzystywane do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, usuwają dane objęte treścią wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w ust. 4, niezwłocznie po otrzymaniu informacji o potwierdzeniu złożenia wniosku przez organ właściwy.

22. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz szczegółowy zakres informacji, jakie mają być zawarte:

1) we wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego,

2) w oświadczeniach niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, w tym oświadczeniach o dochodach członków rodziny oraz zaświadczeniu, o którym mowa w ust. 4 pkt 2

– kierując się koniecznością zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz przekazywania dokumentacji niezbędnej do sprawnej realizacji, w tym drogą elektroniczną, zadań w zakresie świadczenia wychowawczego.

23. Minister właściwy do spraw rodziny może określić oraz zamieścić na swojej stronie Biuletynu Informacji Publicznej wzory:

1) wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego;

2) oświadczeń niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, w tym oświadczeń o dochodach członków rodziny oraz zaświadczenia, o którym mowa w ust. 4 pkt 2.

Art. 14.[Systemy teleinformatyczne] 1. Organy administracji publicznej realizują niniejszą ustawę przy pomocy systemów teleinformatycznych stanowiących integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518, z późn. zm.).

2. Minister właściwy do spraw rodziny tworzy rejestr centralny obejmujący następujące informacje gromadzone na podstawie przepisów ustawy przez organy właściwe i samorządy województw podczas realizacji zadań w zakresie świadczenia wychowawczego:

1) dane dotyczące osób pobierających świadczenie wychowawcze, osób ubiegających się o świadczenie wychowawcze oraz członków ich rodzin:

a) imię i nazwisko,

b) datę urodzenia,

c) adres miejsca zamieszkania, miejsce zamieszkania,

d) numer PESEL,

- e) numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość w przypadku osób, które nie posiadają numeru PESEL,
  - f) stan cywilny,
  - g) obywatelstwo,
  - h) stopień pokrewieństwa z członkami rodziny,
  - i) orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
  - ia) informacje o uczęszczaniu dziecka do szkół i placówek oświatowych, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1927 i 1984 oraz z 2017 r. poz. 60, 777, 949 i 1428), okresie uczęszczania, typie lub rodzaju instytucji oraz nazwie i adresie siedziby instytucji, do której dziecko uczęszcza,
  - ib) informacje o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej,
  - ic) informacje o rozliczaniu się z podatku dochodowego od osób fizycznych,
  - j) liczbę i wysokość wypłaconych świadczeń,
  - k) płeć,
  - l) dochody,
  - m) organ, do którego złożono wniosek, oraz datę złożenia wniosku,
  - n) organ, który przyznał świadczenie, datę wydania decyzji przyznającej świadczenie oraz numer tej decyzji,
  - o) okres, na jaki świadczenie zostało przyznane;
- 2) wartości udzielonych świadczeń.

3. Informacje, o których mowa w ust. 2, mogą być przetwarzane przez ministra właściwego do spraw rodziny i wojewodę w celu monitorowania realizacji świadczeń wychowawczych oraz w celu umożliwienia organom właściwym i marszałkom województw weryfikacji prawa do świadczeń wychowawczych oraz przez podmioty wymienione w ust. 4 w celu, w jakim informacje te zostały im udostępnione, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922). Organy właściwe i marszałkowie województw przekazują dane do rejestru centralnego, wykorzystując systemy teleinformatyczne, o których mowa w ust. 1.

4. Informacje zawarte w rejestrze centralnym, o którym mowa w ust. 2, udostępnia się, w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań ustawowych, następującym podmiotom:

- 1) organowi właściwemu i marszałkowi województwa – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o przyznanie świadczenia wychowawczego, osób pobierających świadczenie wychowawcze oraz członków ich rodzin;
- 2) organowi właściwemu, o którym mowa w art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, i marszałkowi województwa – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia rodzinne, osób pobierających świadczenia rodzinne oraz członków ich rodzin;
- 3) organowi właściwemu dłużnika, o którym mowa w art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 489, 624, 777, 952 i 1428), i organowi właściwemu wierzyciela, o którym mowa w art. 2 pkt 10 tej ustawy – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego, osób pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego i członków ich rodzin oraz danych dotyczących dłużników alimentacyjnych;
- 4) jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej prowadzonym przez jednostki samorządu terytorialnego – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej, osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej oraz członków ich rodzin;
- 5) powiatowym i wojewódzkim zespołom do spraw orzekania o niepełnosprawności – w celu weryfikacji danych dotyczących

osób ubiegających się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności i osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

4a. Minister właściwy do spraw rodziny może przetwarzać dane w zakresie adresu poczty elektronicznej wskazanego we wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w celu przekazywania informacji związanych z uprawnieniami dla rodzin. Przepisy ust. 5 i 7 stosuje się odpowiednio.

5. Minister właściwy do spraw rodziny przechowuje informacje w rejestrze centralnym, o którym mowa w ust. 2, przez okres 10 lat od dnia zaprzestania udzielania świadczenia wychowawczego, z wyjątkiem informacji dotyczących osób, którym świadczenie nie zostało przyznane, które przechowuje się przez okres 1 roku od dnia, w którym decyzja w sprawie świadczenia stała się ostateczna, lub od dnia pozostawienia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia bez rozpatrzenia.

6. Podmioty wymienione w ust. 4 przechowują informacje, o których mowa w ust. 2, przez okres 10 lat od dnia ich udostępnienia z rejestru centralnego, o którym mowa w ust. 2, z wyjątkiem informacji dotyczących osób, którym świadczenie wychowawcze nie zostało przyznane albo którym wydane zostało orzeczenie o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych lub o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności, które przechowuje się przez okres 1 roku od dnia, w którym decyzja w sprawie świadczenia albo wydania orzeczenia stała się ostateczna, lub od dnia pozostawienia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia albo o wydanie orzeczenia bez rozpatrzenia.

7. Informacje, o których mowa w ust. 2, usuwa się niezwłocznie po upływie okresów przechowywania, o których mowa w ust. 5 i 6.

Art. 15.[Przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego] 1. Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia wychowawczego lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości dotyczące sprawowania opieki nad dzieckiem, w tym również w przypadku, o którym mowa w art. 22, wydatkowania świadczenia wychowawczego niezgodnie z celem lub marnotrawienia świadczenia wychowawczego, organ właściwy oraz marszałek województwa mogą zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.), w celu weryfikacji tych wątpliwości.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, organ właściwy oraz marszałek województwa mogą wystąpić do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie informacji o okolicznościach dotyczących sprawowania opieki nad dzieckiem, marnotrawienia świadczenia wychowawczego lub wydatkowania go niezgodnie z celem, jeżeli informacje te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej wniosku o udzielenie informacji.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy:

- 1) organ właściwy upoważnił do prowadzenia postępowania w sprawie świadczenia wychowawczego kierownika ośrodka pomocy społecznej lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy, lub inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy;
- 2) marszałek województwa upoważnił do załatwiania w jego imieniu spraw dotyczących realizacji świadczenia wychowawczego w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego dyrektora, jego zastępcę lub innego pracownika regionalnego ośrodka polityki społecznej, lub innego pracownika urzędu marszałkowskiego.

Art. 16.[Sprawy, w których zastosowanie mają przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego] 1. W przypadku gdy osoba, o której mowa w art. 4 ust. 2, lub członek rodziny tej osoby przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wniosek wraz z dokumentami marszałkowi województwa.

2. W przypadku przebywania osoby, o której mowa w art. 4 ust. 2, lub członka rodziny tej osoby w dniu wydania decyzji przyznającej świadczenie wychowawcze lub po dniu jej wydania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, o którym mowa w ust. 1, organ właściwy występuje do marszałka województwa o ustalenie, czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w przypadku wyjazdu poza granice Rzeczypospolitej Polskiej lub pobytu turystycznego, leczniczego lub związanego z podjęciem przez dziecko kształcenia poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, marszałek województwa ustala, czy w przekazanej sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

5. W przypadku gdy marszałek województwa w sytuacji, o której mowa w ust. 1, ustali, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wydaje decyzję zgodnie z art. 11.

6. W przypadku gdy marszałek województwa w sytuacji, o której mowa w ust. 2, ustali, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy uchyla decyzję przyznającą świadczenie wychowawcze od dnia, w którym osoba podlega ustawodawstwu państwa, o którym mowa w ust. 1, w zakresie świadczeń na rodzinę w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, marszałek województwa wydaje decyzję w sprawie świadczenia wychowawczego zgodnie z art. 11 od dnia, w którym osoba podlega ustawodawstwu państwa, o którym mowa w ust. 1, w zakresie świadczeń na rodzinę w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

8. W przypadku gdy marszałek województwa ustali, że w sprawie nie mają zastosowania przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) przekazuje sprawę organowi właściwemu w celu ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego – w przypadku, o którym mowa w ust. 1;
- 2) informuje o tym fakcie organ właściwy – w przypadku, o którym mowa w ust. 2.

9. Organ właściwy w przypadku, o którym mowa w ust. 8 pkt 1, ustala prawo do świadczenia wychowawczego od miesiąca złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

10. Marszałek województwa ustala i dochodzi zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego w sprawach, w których mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Przepisy art. 25 stosuje się odpowiednio.

11. W przypadku zwrotu przez instytucję państwa, o którym mowa w ust. 1, nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego marszałek województwa może umorzyć pozostałą kwotę nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w całości lub w części, w szczególności jeżeli pozostała kwota wynika z różnicy kursowej.

Art. 17.[Obowiązki organów prowadzących postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego] 1. Organ właściwy oraz marszałek województwa ustalający prawo do świadczenia wychowawczego są obowiązani do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub drogą pisemną, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, odpowiednio:

- 1) informacji o dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych każdego członka rodziny, udzielanych przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego, zawierających dane o wysokości:

- a) dochodu,
- b) składek na ubezpieczenia społeczne odliczonych od dochodu,
- c) należnego podatku;

- 1a) informacji o dochodzie, o którym mowa w art. 3 pkt 1 lit. c tiret dwudzieste dziewiąte ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;

- 2) danych, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a, b, d, f, g, ia–ic oraz k;
- 3) informacji o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne, w tym informacji o wysokości składek od poszczególnych płatników i okresach opłacania przez nich tych składek;
- 4) informacji o legitymowaniu się odpowiednim orzeczeniem wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 777, 935 i 1428), obejmującej następujące dane:
  - a) datę i rodzaj wydanego orzeczenia,
  - b) datę złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności,
  - c) okres, na jaki zostało wydane orzeczenie.

2. W przypadku gdy w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności znajduje się więcej niż jedno orzeczenie wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dotyczące tej samej osoby, informacja, o której mowa w ust. 1 pkt 4, jest przekazywana wyłącznie na podstawie orzeczeń, które potwierdzają prawo do świadczenia wychowawczego.

3. W przypadku braku w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności informacji, o której mowa w ust. 1 pkt 4, organ właściwy oraz marszałek województwa prowadzący postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego wzywają osobę, o której mowa w art. 13 ust. 1, do dołączenia orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

4. W przypadku awarii systemów teleinformatycznych służących do wymiany, drogą elektroniczną, informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 1a, 3 i 4 oraz art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a, b, d, f, g oraz k, organ właściwy oraz marszałek województwa uzyskują te informacje w drodze pisemnej wymiany informacji. Organy podatkowe, organy emerytalno-rentowe oraz podmioty prowadzące rejestry publiczne przekazują te informacje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku organu właściwego lub marszałka województwa.

5. W przypadku braku możliwości samodzielnego uzyskania przez organ właściwy lub marszałka województwa informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 1a i 3 oraz art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a, b, d, f, g oraz k, z przyczyn nieleżących po stronie organu właściwego lub marszałka województwa, organ właściwy lub marszałek województwa wzywają osobę, o której mowa w art. 13 ust. 1, do dołączenia tych informacji.

6. Minister właściwy do spraw rodziny pozyskuje drogą elektroniczną informacje niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń wychowawczych od organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, oraz z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, w celu umożliwienia organom właściwym i marszałkom województw weryfikacji prawa do świadczeń wychowawczych, a także w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji świadczeń wychowawczych przez organy właściwe oraz marszałków województw.

7. Minister właściwy do spraw rodziny w celu realizacji zadania, o którym mowa w ust. 6, przekazuje drogą elektroniczną organom emerytalno-rentowym oraz podmiotom prowadzącym rejestry, o których mowa w ust. 6, dane, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a, b, d oraz e.

Art. 18.[Okres, na który ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego] 1. Prawo do świadczenia wychowawczego ustalane jest na okres od dnia 1 października do dnia 30 września roku następnego.

2. Prawo do świadczenia wychowawczego ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, do końca okresu, o którym mowa w ust. 1, nie wcześniej niż od dnia odpowiednio urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką lub przysposobienia dziecka.

3. Jeżeli w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego uzależnionego od niepełnosprawności, prawo to ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub

stopnia niepełnosprawności.

4. W przypadku gdy prawo do świadczenia wychowawczego uzależnione jest od niepełnosprawności dziecka, prawo do świadczenia wychowawczego ustala się na okres, o którym mowa w ust. 1, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W tym przypadku prawo do świadczenia wychowawczego ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż do końca okresu, o którym mowa w ust. 1.

5. W razie utraty dochodu prawo do świadczenia wychowawczego ustala się od pierwszego miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła utrata dochodu, nie wcześniej jednak niż od miesiąca złożenia wniosku.

5a. W przypadku przyznania świadczenia wychowawczego po uwzględnieniu utraty dochodu z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, po upływie 3 miesięcy, licząc od dnia utraty dochodu, ustalone prawo do świadczenia wychowawczego weryfikuje się z uwzględnieniem art. 7 ust. 3a. Przepisy art. 20 ust. 1 stosuje się.

6. W przypadku gdy uzyskanie dochodu powoduje utratę prawa do świadczenia wychowawczego, świadczenie nie przysługuje od miesiąca następującego po pierwszym miesiącu od miesiąca, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu.

Art. 19.[Wezwanie do poprawienia lub uzupełnienia wniosku] 1. W przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku, podmiot realizujący świadczenie wychowawcze wzywa pisemnie osobę ubiegającą się o świadczenie do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

2. W przypadku gdy osoba złoży wniosek bez wymaganych dokumentów, podmiot realizujący świadczenie wychowawcze przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

3. W przypadku gdy przyczyną niedostarczenia wymaganego dokumentu przez osobę składającą wniosek jest brak wydania dokumentu przez właściwą instytucję w ustawowo określonym w odrębnych przepisach terminie, świadczenie wychowawcze przysługuje, począwszy od miesiąca, w którym wniosek został złożony.

4. W przypadku gdy osoba samotnie wychowująca dziecko, której prawo do świadczenia wychowawczego w stosunku do danego dziecka uzależnione jest od ustalenia na rzecz tego dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego i nie dołączy do wniosku tego tytułu wykonawczego, podmiot realizujący świadczenie wychowawcze przyjmuje wniosek i, w zakresie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego w stosunku do tego dziecka, wyznacza termin 3 miesięcy na dostarczenie tytułu wykonawczego. W przypadku dostarczenia tytułu wykonawczego lub innych dokumentów poświadczających okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1–5, w wyznaczonym terminie, świadczenie wychowawcze przysługuje od miesiąca złożenia wniosku, jeżeli spełnione są pozostałe warunki uprawniające do świadczenia. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

5. W przypadku gdy osoba samotnie wychowująca dziecko nie dostarczy, w terminie, o którym mowa w ust. 4, tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, potwierdzającego ustalenie na rzecz dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego, ponieważ sąd wydał postanowienie w przedmiocie odmowy udzielenia zabezpieczenia w sprawie o alimenty, bieg terminu, o którym mowa w ust. 4, ulega zawieszeniu do dnia dostarczenia tytułu wykonawczego lub innych dokumentów poświadczających okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1–5.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, świadczenie wychowawcze przysługuje:

- 1) od miesiąca złożenia wniosku, nie wcześniej niż od miesiąca, od którego rodzic został zobowiązany do zapłaty alimentów, jeżeli spełnione są pozostałe warunki uprawniające do świadczenia – w przypadku dostarczenia tytułu wykonawczego;
- 2) od miesiąca złożenia wniosku, jeżeli spełnione są pozostałe warunki uprawniające do świadczenia – w przypadku dostarczenia dokumentów poświadczających okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1–5.

Art. 20.[Obowiązek poinformowania o wystąpieniu zmian mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego] 1. W przypadku wystąpienia zmian mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego osoba otrzymująca świadczenie wychowawcze jest obowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym organu właściwego wypłacającego to świadczenie.

2. Osoby otrzymujące świadczenie wychowawcze, instytucje publiczne i organizacje pozarządowe są obowiązane do udzielania, na żądanie organu właściwego lub marszałka województwa, wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego.

Art. 21.[Wypłata świadczenia wychowawczego] 1. Świadczenie wychowawcze wypłaca się w okresach miesięcznych.

2. (uchylony)

3. [2] Wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego na kolejny okres są przyjmowane od dnia 1 sierpnia danego roku, a w przypadku wniosków składanych drogą elektroniczną – od dnia 1 lipca danego roku.

4. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 31 sierpnia, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata tego świadczenia przysługująca za miesiąc październik danego roku następuje do dnia 31 października tego roku.

5. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 września do dnia 30 września danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 30 listopada tego roku.

5a. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na dany okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 października do dnia 31 października danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 grudnia tego roku.

5b. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na dany okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 listopada do dnia 30 listopada danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 stycznia następnego roku.

5c. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na dany okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 grudnia danego roku do dnia 31 stycznia następnego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do ostatniego dnia lutego następnego roku.

6. Podmiot realizujący świadczenie wychowawcze jest obowiązany poinformować osoby ubiegające się o to świadczenie o terminach składania wniosków, o których mowa w ust. 4 i 5.

Art. 22.[Wypłata świadczenia wychowawczego w przypadku zbiegu prawa do jego otrzymania] W przypadku zbiegu prawa rodziców, opiekunów prawnych dziecka lub opiekunów faktycznych dziecka do świadczenia wychowawczego, świadczenie to wypłaca się temu z rodziców, opiekunów prawnych dziecka lub opiekunów faktycznych dziecka, który faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem. Jeżeli opieka nad dzieckiem sprawowana jest równocześnie przez oboje rodziców, opiekunów prawnych dziecka lub opiekunów faktycznych dziecka, świadczenie wychowawcze wypłaca się temu, kto pierwszy złoży wniosek. W przypadku gdy po złożeniu wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego przez rodzica, opiekuna prawnego dziecka lub opiekuna faktycznego dziecka drugi rodzic, opiekun prawny dziecka lub opiekun faktyczny dziecka złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w związku z opieką nad tym samym dzieckiem, organ właściwy ustala kto sprawuje opiekę i w tym celu może zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w celu ustalenia osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem. Przepisy art. 15 ust. 2 i 3 stosuje się.

Art. 23.[Odmowa lub wstrzymanie wypłaty świadczenia wychowawczego] 1. Organ właściwy lub marszałek województwa odmawiają przyznania prawa do świadczenia wychowawczego, jeżeli osoba ubiegająca się o to świadczenie uniemożliwi przeprowadzenie wywiadu, o którym mowa w art. 15 ust. 1, lub nie udzieli podczas tego wywiadu wyjaśnień co do

okoliczności objętych wywiadem.

1a. Organ właściwy w przypadku wątpliwości dotyczących spełniania warunków do otrzymywania przyznanego świadczenia wychowawczego, w szczególności warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 1 ust. 3, może wezwać osobę otrzymującą świadczenie wychowawcze do osobistego udzielenia, w wyznaczonym terminie, wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego.

2. Wypłata świadczenia wychowawczego podlega wstrzymaniu, jeżeli osoba otrzymująca to świadczenie odmówiła udzielenia lub nie udzieliła w wyznaczonym terminie wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, w tym uniemożliwiła przeprowadzenie wywiadu, o którym mowa w art. 15 ust. 1, lub nie udzieliła podczas tego wywiadu wyjaśnień co do okoliczności objętych wywiadem.

3. W przypadku przeprowadzenia wywiadu, o którym mowa w art. 15 ust. 1, lub udzielenia wyjaśnień, o których mowa w ust. 2, świadczenie wychowawcze wypłaca się od miesiąca, w którym przeprowadzono wywiad lub wpłynęły wyjaśnienia, do końca okresu, w jakim przysługuje świadczenie wychowawcze, jeżeli osoba spełnia warunki określone w ustawie.

4. Wypłata świadczenia wychowawczego podlega wstrzymaniu, jeżeli osoba, która otrzymuje to świadczenie, nie podejmuje świadczenia wychowawczego przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

5. W przypadku zgłoszenia się osoby po upływie trzech miesięcy, wypłaca się jej świadczenie wychowawcze za cały okres wstrzymania zgodnie z ust. 2 lub 4, jeżeli osoba ta spełnia warunki określone w ustawie.

6. Jeżeli wznowienie wypłaty wstrzymanego świadczenia wychowawczego nie nastąpi do końca okresu, w jakim przysługuje świadczenie wychowawcze, prawo do świadczenia wychowawczego za ten okres wygasa.

Art. 24.[Przetwarzanie danych osobowych osób ubiegających się o świadczenie wychowawcze] 1. Podmioty realizujące zadania w zakresie świadczenia wychowawczego oraz podmioty, których systemy teleinformatyczne są wykorzystywane do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w art. 13 ust. 4, mogą przetwarzać, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy, dane osobowe osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze oraz członków jej rodziny.

2. Pracodawcy, właściwe jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Szefowi Agencji Wywiadu, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Ministrowi Sprawiedliwości, podmioty wypłacające uposażenie osobom w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, jednostki, które zawarły umowę agencyjną lub umowę zlecenia albo umowę o świadczenie usług, rolnicze spółdzielnie produkcyjne, właściwe organy finansowe, organy emerytalne lub rentowe oraz urzędy administracji rządowej i samorządowej są obowiązani wydawać zaświadczenia niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego.

3. Wydawanie zaświadczeń, o których mowa w ust. 2, jest wolne od opłat.

Art. 25.[Obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego] 1. Osoba, która pobrała nienależnie świadczenie wychowawcze, jest obowiązana do jego zwrotu.

2. Za nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze uważa się:

1) świadczenie wychowawcze wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia wychowawczego albo wstrzymanie wypłaty świadczenia wychowawczego, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie była pouczona o braku prawa do jego pobierania;

1a) świadczenie wychowawcze wypłacone w związku z zastosowaniem przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu – po ustaleniu, że wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 7 ust. 3a;

2) świadczenie wychowawcze przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą to świadczenie;

3) świadczenie wychowawcze wypłacone w przypadku, o którym mowa w art. 16 ust. 6, za okres od dnia, w którym osoba stała się uprawniona do świadczeń na rodzinę w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji

systemów zabezpieczenia społecznego, do dnia wydania decyzji o uchyleniu decyzji przyznającej świadczenie wychowawcze;

4) świadczenie wychowawcze przyznane na podstawie decyzji, której następnie stwierdzono nieważność z powodu jej wydania bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa albo świadczenie wychowawcze przyznane na podstawie decyzji, która została następnie uchylona w wyniku wznowienia postępowania i osobie odmówiono prawa do świadczenia wychowawczego;

5) świadczenie wychowawcze wypłacone osobie innej niż osoba, która została wskazana w decyzji przyznającej świadczenie wychowawcze, z przyczyn niezależnych od organu, który wydał tę decyzję.

3. Od kwot nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ust. 2 pkt 1–3 i 5, naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie.

4. Należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego stała się ostateczna.

5. Bieg przedawnienia przerywa:

1) odroczenie terminu płatności należności,

2) rozłożenie spłaty należności na raty,

3) zastosowanie środka egzekucyjnego, o którym dłużnik został powiadomiony

– przy czym po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo odpowiednio od dnia następującego po dniu odroczenia terminu płatności należności, rozłożenia spłaty należności na raty lub zastosowania środka egzekucyjnego, o którym dłużnik został powiadomiony.

6. Decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego nie jest wydawana, jeżeli od terminu jego pobrania upłynęło więcej niż 10 lat.

7. Kwoty nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie ustalone ostateczną decyzją podlegają potrąceniu z wypłacanego świadczenia wychowawczego, wypłacanych świadczeń rodzinnych oraz wypłacanych zasiłków dla opiekunów, o których mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

8. Nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

9. Kwoty nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego podlegają zwrotowi łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na rachunek bankowy wskazany przez organ właściwy. Odsetki są naliczane od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia wychowawczego do dnia spłaty.

10. Organ właściwy, który wydał decyzję w sprawie nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego, może umorzyć kwoty nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego łącznie z odsetkami w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny.

11. W przypadku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego w formie czeku, nie realizuje się czeku, gdy kwota zwrotu jest niższa niż koszty obsługi czeku.

12. W przypadku śmierci osoby, która pobrała nienależnie świadczenie wychowawcze, wygasają należności, o których mowa w ust. 2 i 9.

Art. 26.[Instytucje finansowe zobowiązane do zwrotu organowi właściwemu kwoty świadczenia wychowawczego przekazane po dniu śmierci osoby uprawnionej] 1. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są obowiązani zwrócić z tych rachunków organowi właściwemu na jego wniosek kwoty świadczenia wychowawczego przekazane po dniu śmierci osoby uprawnionej na ten rachunek albo instrument płatniczy.

2. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są zwolnieni od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której mowa w ust. 1, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu właściwego dokonali z tych rachunków wypłat innym osobom i te wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub w części, oraz w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku poinformują o tym ten organ, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty.

3. Zwrot kwot świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ust. 1, uznaje się za zwrot świadczeń nienależnie pobranych.

Art. 27.[Zmiana lub uchylenie ostatecznej decyzji administracyjnej, na podstawie której strona nabyła prawo do świadczenia wychowawczego] 1. Organ właściwy oraz marszałek województwa mogą bez zgody strony zmienić lub uchylić ostateczną decyzję administracyjną, na mocy której strona nabyła prawo do świadczenia wychowawczego, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, członek rodziny nabył prawo do świadczenia wychowawczego w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, osoba nienależnie pobrała świadczenie wychowawcze lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego.

2. Zmiana decyzji na korzyść strony nie wymaga jej zgody.

3. Decyzje przyznające świadczenie wychowawcze są natychmiast wykonalne.

Art. 28.[Odesłanie do przepisów ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego] W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257).

Art. 28a.[Przesyłanie informacji związanych z uprawnieniami dla rodzin] Minister właściwy do spraw rodziny może przekazywać na wskazany we wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego adres poczty elektronicznej informacje związane z uprawnieniami dla rodzin.

Rozdział 5

Finansowanie świadczenia wychowawczego

Art. 29. [Finansowanie] 1. Organ właściwy oraz samorząd województwa realizują zadania z zakresu świadczenia wychowawczego jako zadanie z zakresu administracji rządowej.

2. Do finansowania świadczenia wychowawczego mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.).

3. Świadczenie wychowawcze i koszty jego obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

4. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 3, w przypadku organu właściwego wynoszą 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

5. Zwroty nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych w trakcie danego roku budżetowego nie mają wpływu na wysokość kosztów obsługi, o których mowa w ust. 4.

6. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw rodziny, działającego w porozumieniu z właściwymi dysponentami części budżetowych, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych między częściami budżetu państwa, działami, rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z przeznaczeniem na zadania wynikające z niniejszej ustawy.

7. Wydatki zaplanowane na zadania wynikające z niniejszej ustawy, w częściach budżetowych, z wyłączeniem rezerw celowych, oraz przeniesione w trybie, o którym mowa w ust. 6, nie mogą być przeznaczane na realizację innych zadań.

8. Do wydatków przeniesionych w trybie, o którym mowa w ust. 6, nie stosuje się przepisów art. 170 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Art. 30.[Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego] 1.

Organ właściwy oraz marszałek województwa sporządzają sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego i przekazują je właściwemu miejscowo wojewodzie.

2. Wojewoda sporządza zbiorcze sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego i przekazuje je ministrowi właściwemu do spraw rodziny.

3. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego oraz terminy i sposób ich przekazywania, uwzględniając potrzebę zapewnienia skutecznej realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego finansowanych z budżetu państwa.

4. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego przekazywane są zgodnie ze wzorami udostępnionymi, drogą elektroniczną, przez ministra właściwego do spraw rodziny.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 31. (pominięty)

Art. 32.(pominięty)

Art. 33.(pominięty)

Art. 34.(pominięty)

Art. 35.(pominięty)

Art. 36.(pominięty)

Art. 37.(pominięty)

Art. 38.(pominięty)

Art. 39.(pominięty)

Art. 40.(pominięty)

Art. 41.(pominięty)

Art. 42.(pominięty)

Art. 43.(pominięty)

Art. 44.(pominięty)

Art. 45.(pominięty)

Art. 46.(pominięty)

Art. 47.(pominięty)

Przepisy przejściowe, dostosowujące i przepis końcowy

Art. 48. [Pierwszy okres, na który ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego] 1. Pierwszy okres, na który ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, rozpoczyna się z dniem wejścia w życie ustawy i kończy się dnia 30 września 2017 r.

2. W przypadku ustalania prawa do świadczenia wychowawczego na okres, o którym mowa w ust. 1, rokiem kalendarzowym, z którego dochody stanowią podstawę ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, jest rok kalendarzowy 2014. Prawo do świadczenia ustala się z uwzględnieniem określonych ustawą przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu.

Art. 49.[Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego począwszy od 1 kwietnia 2016 r. w przypadku złożenia wniosku w terminie 3 miesięcy od 1 kwietnia 2016 r.] 1. W przypadku złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, dodatku wychowawczego lub dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, prawo do świadczenia wychowawczego, dodatku wychowawczego lub dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na podstawie tego wniosku ustala się począwszy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Ustalenie i wypłata świadczenia wychowawczego, dodatku wychowawczego lub dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku złożenia wniosku w terminie, o którym mowa w ust. 1, następuje w terminie 3 miesięcy licząc od dnia złożenia wniosku z prawidłowo wypełnionymi dokumentami.

Art. 50.[Oświadczenie albo zaświadczenie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne z KRUS] 1. Do dnia utworzenia systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1359 i 2183), nie dłużej jednak niż do dnia 1 stycznia 2018 r., w zakresie dotyczącym dołączania do wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego informacji o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze dołącza do wniosku oświadczenie albo zaświadczenie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Art. 51.[Czynności wykonywane przez banki krajowe] Banki krajowe mogą wykonywać czynności, o których mowa w art. 13 ust. 5 pkt 3 i ust. 10, od dnia wejścia w życie ustawy. Banki krajowe wykonujące czynności, o których mowa w art. 13 ust. 5 pkt 3 i ust. 10, są obowiązane dostosować statuty do przepisów ustawy w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 52.[Koszty obsługi] Koszty obsługi, o których mowa w art. 29 ust. 3, w przypadku organu właściwego w roku 2016 wynoszą 2% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

Art. 53.[Jednostki organizacyjne właściwe do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego] 1. Organy gminy i województwa do dnia wejścia w życie ustawy wyznaczają lub utworzą jednostki organizacyjne właściwe do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego. Przepisy art. 10 ust. 2 i 3 i art. 11 ust. 2 stosuje się.

2. Wojewoda, w terminie tygodnia od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu, jest obowiązany przekazać organom gminy środki finansowe na wdrożenie ustawy. Przekazane środki finansowe pomniejszają koszty obsługi, o których mowa w art. 52.

3. Środki finansowe, o których mowa w ust. 2, wojewoda przekazuje w wysokości uzgodnionej z ministrem właściwym do

spraw rodziny.

Art. 54.[Pierwsze sprawozdanie z realizacji ustawy] 1. Rada Ministrów składa po raz pierwszy Sejmowi i Senatowi sprawozdanie, o którym mowa w art. 3, za okres od dnia wejścia w życie ustawy do dnia 31 grudnia 2017 r., w terminie do dnia 30 września 2018 r.

2. Minister właściwy do spraw rodziny, nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przedstawi Radzie Ministrów ocenę systemów świadczeń na rzecz rodziny wraz z wnioskami dotyczącymi zmian w tych systemach.

Art. 55.[Stosowanie przepisów art. 3 pkt 23 i 24 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz przepisów art. 2 pkt 17 i 18 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów] 1. Przepisy art. 3 pkt 23 i 24 ustawy, o której mowa w art. 41, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się nie wcześniej niż przy ustalaniu prawa do świadczeń na okres zasiłkowy rozpoczynający się od dnia 1 listopada 2016 r.

2. Przepisy art. 2 pkt 17 i 18 ustawy, o której mowa w art. 44, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się nie wcześniej niż przy ustalaniu prawa do świadczeń na okres świadczeniowy rozpoczynający się od dnia 1 października 2016 r.

Art. 56.[Stosowanie przepisów art. 3 pkt 23 i 24 ustawy o świadczeniach rodzinnych] Przepisy art. 3 pkt 23 i 24 ustawy, o której mowa w art. 41, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do przyznawania studentom i doktorantom stypendiów socjalnych, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 1 i art. 199 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, od dnia 1 października 2016 r.

Art. 57.[Dotychczasowe przepisy wykonawcze] 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 107 ust. 6 ustawy, o której mowa w art. 42, oraz art. 187 ust. 6 ustawy, o której mowa w art. 46, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 107 ust. 6 ustawy, o której mowa w art. 42, oraz art. 187 ust. 6 ustawy, o której mowa w art. 46, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 23 ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 41, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 23 ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 41, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 58.[Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 53, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

[1] Na podstawie art. 354 pkt 32 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60), przepis art. 2 pkt 17 w brzmieniu nadanym ww. ustawą stosuje się również do szkół ponadgimnazjalnych do czasu zakończenia kształcenia w tych szkołach.

Na podstawie art. 355 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60), przepis art. 2 pkt 17 w brzmieniu nadanym ww. ustawą stosuje się również do dotychczasowych gimnazjów do czasu zakończenia kształcenia.

Na podstawie art. 356 pkt 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60), przepis art. 2 pkt 17 w brzmieniu nadanym ww. ustawą, stosuje się również do odpowiednich szkół, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2016 r. poz. 1943), w brzmieniu dotychczasowym, do czasu zakończenia kształcenia w tych szkołach.

[2] Na podstawie art. 20 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin (Dz.U. poz. 1428), w zakresie składania wniosku drogą elektroniczną od dnia 1 lipca danego roku kalendarzowego, art. 21 ust. 3 stosuje się począwszy od 1 lipca 2018 r.

